

УКРАЇНА
ЧЕРНІГІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ

вул. Магістратська, 7, м. Чернігів, 14000, тел. 77-48-08, тел./факс (0462)67-53-40, e-mail: gorsovet@chernigiv-rada.gov.ua

Оксані СИЧ

Про розгляд петиції

Управлінням освіти Чернігівської міської ради електронну петицію, яка набрала відповідно до п. 8 ст. 51.1 Статуту територіальної громади необхідну кількість голосів на її підтримку, уважно розглянуто.

Із приводу зазначених у петиції питань повідомляємо наступне.

Вже четвертий навчальний рік розпочався для українських дітей у воєнних реаліях під звуки повітряних тривог.

В умовах сучасних викликів, спричинених воєнним станом в Україні, залежно від безпекової ситуації, а також із урахуванням нестабільної ситуації з енергопостачанням, закладами загальної середньої освіти м. Чернігова застосовується гнучкий підхід до організації освітнього процесу, що передбачає використання різних форм організації освітнього процесу, уцілювання навчальних програм тощо.

Звертаємо увагу, що відповідно до Закону України «Про освіту» заклади освіти наділені автономією, яка полягає в їх самостійності, незалежності та відповідальності у прийнятті рішень щодо академічних (освітніх), організаційних, фінансових, кадрових та інших питань діяльності, що провадиться в порядку та межах, визначених законом.

Згідно з частиною четвертою статті 38 Закону України «Про повну загальну середню освіту» організація освітнього процесу та діяльності закладу загальної середньої освіти належать до повноважень його керівника.

Водночас Міністерство освіти і науки України в листі від 03.11.2023 №1/17310-23 «Щодо окремих питань організації освітнього процесу в умовах воєнного стану» наголошує, що освітній процес в умовах воєнного стану повинен бути орієнтований, перш за все, на створення безпечних умов навчання, а «питання безпеки учасників освітнього процесу має бути на першому місці при визначенні формату проведення навчальних занять у школі».

Зокрема зазначається, що у разі увімкнення сигналу «Повітряна тривога» або інших сигналів оповіщення потрібно забезпечити безумовне переривання навчання. Учасники освітнього процесу повинні організовано прослідувати до споруд цивільного захисту і перебувати там до скасування тривоги, за можливості продовжуючи навчання в укритті.

Наголошуємо, що найпростіші укриття, облаштовані в закладах загальної середньої освіти, є об'єктами фонду захисних споруд цивільного захисту в якій створені умови для тимчасового перебування учасників освітнього процесу в разі виникнення небезпеки їх життя та здоров'ю з метою зменшення непрямой дії звичайних засобів ураження під час воєнних (бойових) дій та/або терористичних актів. Організація освітнього процесу, створення освітніх просторів у найпростіших укриттях не передбачена.

Натомість, відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту» заклади освіти можуть організовувати здобуття загальної середньої освіти в очній (денній) формі, у тому числі із застосуванням змішаного навчання, та/або дистанційній формі.

Механізм забезпечення здобуття повної загальної середньої освіти за дистанційною формою визначено Положенням про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 № 1115, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28 вересня 2020 року за № 941/35224 (далі - наказ МОН №1115).

Спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних занять, консультацій, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації в синхронному або асинхронному режимі *(асинхронний режим - взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники взаємодіють між собою із затримкою у часі, застосовуючи при цьому інтерактивні освітні платформи, електронну пошту, форуми, соціальні мережі тощо; синхронний режим - взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники одночасно перебувають в електронному освітньому середовищі або спілкуються за допомогою засобів аудіо-, відеоконференції)*.

Синхронний режим вимагає відповідного технічного забезпечення як у вчителя, так і у всіх учнів. Водночас, залишається ризик технічних збоїв під час уроку.

Асинхронний режим є більш гнучким у застосуванні, оскільки учні можуть працювати в зручний час. За необхідності учитель проводить додаткове консультування учнів за допомогою одного із засобів телефонного або відеозв'язку.

У п. 7 розділу I наказу МОН №1115 йдеться про те, що не менше 30% навчального часу, передбаченого освітньою програмою закладу освіти, організовується в синхронному режимі. Але є новий пункт, яким доповнили розділ Положення «Технології дистанційного навчання (п.4 розділу III наказу МОН №1115)»: «під час надзвичайних ситуацій природного або техногенного походження, збройного конфлікту, введення воєнного стану, інших обставин, які унеможливають відвідування шкіл, можна використати технології дистанційного навчання для відновлення освітнього процесу. При цьому обсяг навчального навантаження, що забезпечується в синхронному режимі, визначається педагогічним працівником і може бути меншим, ніж 30% навчального часу».

Звертаємо увагу, що асинхронний режим також передбачає: перегляд навчального відео, вправи, тести та навчальні ігри на освітніх платформах, заняття Всеукраїнської Школи Онлайн тощо.

У закладах освіти організовано внутрішній контроль за якістю організації освітнього процесу в дистанційній формі. Директор, заступники директора з навчально-виховної роботи приєднуються до уроків та здійснюють систематичний контроль за проведенням онлайн-занять у застосунках, які використовує заклад освіти. Також перевіряють організацію вчителями зворотнього зв'язку з учнями, своєчасне заповнення документації.

Якщо виникають питання з боку учнів або батьків щодо змісту уроку в асинхронному режимі, то перевіряється й матеріал уроку, крім того, перевіряється оцінювання учнів учителями.

Адміністрація закладу слідкує за недопущенням перевантаження учнів завданнями з різних предметів, дотриманням збалансованого та узгодженого підходу між усіма вчителями, які працюють у певному класі та здійснює контроль за дотриманням санітарних правил і норм (щодо формування розкладу навчальних занять, рухової активності, вправ для очей, безперервної тривалості навчальної діяльності з технічними засобами навчання (синхронний режим), тривалості виконання завдань для самопідготовки у позанавчальний час.

Для забезпечення виконання освітніх програм закладу освіти коригуються календарні плани (за необхідністю); аналізується ефективність технологій, використаних під час дистанційного навчання, зокрема й для того, щоб продовжити використовувати деякі з них для змішаного навчання, електронної підтримки очних занять тощо; визначаються практики та технології, які підтвердили свою успішність, для застосовування їх надалі; досліджуються можливі технологічні рішення для забезпечення безперервного освітнього процесу.

Водночас, керуючись частиною першою статті 54 Закону України «Про освіту», керівництво закладу освіти забезпечує право педагогічних працівників на академічну свободу, включаючи свободу вільного вибору форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі.

Відповідно до листів Міністерства освіти і науки України від 03.11.2023 № 1/17310-23 «Щодо окремих питань організації освітнього процесу в умовах воєнного стану», від 22.08.2025 №1/17526-25 «Про організацію 2025/2026 навчального року в закладах загальної середньої освіти» й під час дистанційного навчання в умовах організації освітнього процесу в синхронному режимі педагогічні працівники повинні зупинити урок та зосередити увагу здобувачів освіти на необхідності переміщення в укриття та перебування там до завершення дії сигналу «Повітряна тривога».

У разі можливої загрози дії педагогічних працівників та учнів мають бути спрямовані на мінімізацію ризиків для життя і здоров'я. У випадку *частого* оголошення сигналу «Повітряна тривога», пропонується застосовувати асинхронний режим проведення навчальних занять.

Також повідомляємо, що за інформацією, яка надійшла до управління освіти Чернігівської міської ради, у всіх закладах загальної середньої освіти

м. Чернігова у 2022/2023 навчальному році розроблені (на основі алгоритмів ДСНС та МОН, рекомендацій освітнього омбудсмена) та діють нині індивідуальні алгоритми дій учасників освітнього процесу під час повітряної тривоги в різних ситуаціях:

- якщо тривога застала до початку занять;
- якщо тривога застала дорогою до закладу;
- якщо тривога застала в закладі освіти.

Відповідно до алгоритму, якщо «Повітряну тривогу» оголошено до початку навчання (будь – то I зміна чи II зміна) - освітній процес не розпочинається. Учні до закладу освіти не прибувають, оскільки мають перебувати в безпечному місці (укритті, яке встановлене за правилами родини).

Якщо повітряну тривогу не скасовано впродовж 1 год. 30 хв. від початку навчання (за розкладом уроків) - учні залишаються вдома/у безпечному місці. Освітній процес у цей день організується в дистанційній формі.

З огляду на зазначене вище, вимоги, що містяться в петиції, суперечать принципу забезпечення безпечного освітнього середовища та порушують норми законодавства у сфері цивільного захисту. Застосування закладами освіти гнучкого підходу до організації освітнього процесу, що передбачає використання різних форм організації освітнього процесу, зокрема дистанційної, не суперечить Закону України «Про повну загальну середню освіту» та не обмежує право дитини на освіту.

Безперечно, якість засвоєння навчального матеріалу, результативність надолуження освітніх втрат, соціалізація, живе спілкування можливі лише за очного формату навчання. Водночас пам'ятаймо, що пріоритетом є безпека.

Заступник міського голови

Вікторія ПЕКУР